

”Religionen har varit en viktig drivkraft för förändring.”

Fitsum Zelalem, Etiopien

I KORTHET

Svenska kyrkan är övertygad om att varje människa är skapad till Guds avbild och har rätt till ett liv i värdighet.

Det internationella arbetet är en del av kyrkans identitet och uppdraget att vara en del av en världsvid gemenskap.

Arbete drivs inom fem prioriterade områden: tro och lärande, fred och försoning, hållbar försörjning, genusrättvisa och jämställdhet, samt sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Även demokratiskt utrymme och mänskliga rättigheter ska genomsyra arbetet.

SVENSKA KYRKAN INTERNATIONELLT ARBETE

POSTADRESS: 751 70 Uppsala

TELEFON: 018-16 96 00

E-POST: info@svenskakyrkan.se

www.svenskakyrkan.se

Omslagsfoto: Fitsum Zelalem har arbetat engagerat med projektet som bland annat har som mål att få religiösa ledare att engagera sig i frågor som rör kvinnors situation och rättigheter. Foto: Privat.

SEXUELL OCH REPRODUKTIV HÄLSA OCH RÄTTIGHETER

Svenska kyrkan
INTERNATIONELLT ARBETE

medlem av
actalliance

Religiösa ledare nyckeln till förändring

I Etiopien har en satsning på ökad kunskap hos religiösa ledare blivit en väg mot mer jämställdhet och fokus på tidigare tabubelagda frågor om sexualitet, preventivmedel och kvinnors rätt att bestämma över sina kroppar. Arbetet stöds av Svenska kyrkan.

FITSUM ZELALEM FRÅN ETIOPIEN berättar om projektet vid ett besök hos Svenska kyrkans internationella verksamhet i Uppsala. Han har fått sin universitetsutbildning i teologi finansierad av Svenska kyrkan och är nu projektledare för satsningen på att åstadkomma förändring genom de kristna religiösa ledarna.

– I varje litet samhälle i Etiopien spelar religionen en oerhört stor roll i människors liv. Därför har de religiösa ledarna stor makt och påverkar hur värderingar och traditioner lever kvar. För kvinnors del handlar det inte sällan om synsätt som begränsar dem eller i värsta fall skadar deras hälsa, berättar Fitsum Zelalem, som även är expert inom det förebyggande arbetet mot hiv/aids lokalt.

Projektet, som drivs i samarbete med Svenska kyrkans internationella arbete, ingår i en större satsning där fokus är att lyfta frågor inom området sexuell reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Fyra afrikanska länder ingår och lokalt är det teologiska universitet och

hälsoprojekt som driver arbetet. Sedan starten har över 100 studenter i teologi fått utbildning i frågor kopplade till SRHR. De flesta av dessa är kvinnor.

I Etiopien är det vanligt att kvinnan inte alls har inflytande över beslut kring den egna sexualiteten, det antal barn familjen har, preventivmedel, den egna sexualiteten, om hon vill föda i hemmet eller på sjukhus. Workenesh Feyisa, pastor och en av kursdeltagarna, berättar att hon har haft svårt att bli accepterad som kyrklig ledare.

– Mannen anses vara överlägsen kvinnan och ha rätt att bestämma över henne, berättar Workenesh Feyisa, som själv tvingades gifta sig i ung ålder och misshandlades av sin man.

Fitsum Zelalem berättar att det tog tid och mycket hårt arbete att få de religiösa ledarna att acceptera utbildningen inom SRHR. Att projektet drivs av ett teologiskt universitet och Svenska kyrkan var avgörande för att det

Workenesh Feyisa, en av pastorerna som deltagit i kurserna för religiösa ledare, berättar att hon nu ser ännu klarare att Gud inte favoriserar något kön. Men hon kämpar fortfarande med att accepteras som kyrklig ledare i ett samhälle där kvinnan anses vara underordnad mannen.

”De teologiska diskussionerna har fått mig att se ännu klarare att Gud inte favoriserar något kön”

Workenesh Feyisa, pastor

till sist blev ett ja från i stort sett alla tillfrågade.

– I början möttes vi av mycket misstänksamhet och förnekelse. Ingen ville heller medge att de hade några problem i sin kyrka eller församling, berättar Fitsum Zelalem.

Han upplever att det största problemet när det gäller kvinnors svåra situation i Etiopien är okunskap kring jämställdhet hos främst den manliga delen av befolkningen. Därför har mycket av arbetet handlat om att för de religiösa ledarna konkret visa upp den verklighet som faktiskt råder. Både statistik och levande berättelser har använts för att skildra hur exempelvis en hemförlossning eller barnafödande i alldeles för tidig ålder kan ge svåra komplikationer för unga flickor.

– En del religiösa ledare har fortsatt att förneka problemen och blivit upprörda när vi pratat om behovet

av att begränsa barnafödandet och reproduktiv hälsa och rättigheter. Men många har också blivit djupt skakade när de förstått konsekvenserna av ojämlikheterna i samhället. Flera har förändrat sin syn på genusfrågor.

Förhoppningen är att de religiösa ledarna nu i sin tur ska driva arbetet vidare med att förbättra situationen lokalt och stå för en fortsatt teologisk diskussion om kvinnors lika värde och rättigheter. Nästa steg är att försöka utöka projektet till religiösa ledare från andra religioner.

– Att vi har kunnat ha en teologisk diskussion om Gud, samhällets syn på kvinnan och varje människas oinskränkta värde har hjälpt oss mycket i arbetet. På så sätt har religionen varit en viktig drivkraft för förändring, säger Fitsum Zelalem. ■

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Svenska kyrkan vill stå för en tradition som ser sexualitet som något positivt och arbetar idag aktivt för rättigheter som rör sexuell och reproduktiv hälsa. Teologiskt handlar det om tron på att sexualitet är en del av skapelsen, en gåva till människan, som måste hanteras öppet och i dialog med samtiden.

Området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, förkortat SRHR, handlar för kyrkans del både om praktiskt hälsoarbete och om att stå upp för människors rätt till välbefinnande. Alla ska kunna bestämma om, och med vem, de vill ha sex. Alla ska kunna bestämma om eller när de vill ha barn. Viktiga insatser är här tillgång till sexualupplysning och familjeplanering.

För Svenska kyrkan handlar det här arbetet också om att motverka förtryck och övergrepp, som könsstympning och tvångsäktenskap. Det är viktigt att sträva efter en respektfull dialog med religiösa ledare, men samtidigt kraftfullt ta ställning mot kulturella och religiösa sedvänjor som kränker människors rättigheter. Religiösa ledare och samfund har varit, och är, ofta en del av problemet. Genom sin makt kan religiösa ledare bidra till att det skapas normer kring sexualitet och könsroller, som i värsta fall kan bidra till exempelvis förtryck

av homosexuella eller att kvinnor helt fråntas rätten att bestämma över sina egna kroppar. Detta måste öppet diskuteras.

Svenska kyrkan arbetar aktivt för att ingen ska kränkas på grund av sin sexuella läggning, för att alla ska ha rätt till sexualupplysning, preventivmedel och god mödrahälsovård. Annat som prioriteras är insatser för att minska sexuellt överförbara infektioner och antalet osäkra aborter. Svenska kyrkan anser att alla ska ha rätt till en säker och laglig abort.

Det krävs politisk handling och rättsliga ramar för att värna rättigheterna inom SRHR-området. Därför arbetar Svenska kyrkan för att påverka beslutsfattare i Sverige, EU och FN. Genom dialog med partnerorganisationer och systerkyrkor finns goda möjligheter att bidra till en positiv förändring av normer och attityder. Svenska kyrkan har ett moraliskt ansvar och även en unik möjlighet att ta ett ledarskap i dessa frågor, bland annat genom att uppmuntra till samtal om SRHR-frågor utifrån ett teologiskt perspektiv. Att området prioriteras markerar tydligt att Svenska kyrkan vill tillhöra en teologisk tradition som erkänner det positiva värdet i människans sexualitet. ■